

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Umowa o wolnym handlu między UE a Koreą Południową – rozdział w sprawie handlu i zrównoważonego rozwoju”

(2018/C 081/28)

Sprawozdawca: **Dumitru FORNEA**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 22.6.2016
Podstawa prawna	Artykuł 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Stosunków Zewnętrznych
Data przyjęcia przez sekcję	28.9.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	18.10.2017
Sesja plenarna nr	529
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	127/0/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES wspiera międzynarodowe wysiłki podejmowane na rzecz utrzymania pokoju, w tym poprzez promowanie inicjatyw na rzecz demilitaryzacji i rozbrojenia jądrowego Półwyspu Koreańskiego. W obecnej sytuacji Komitet pragnie przede wszystkim wyrazić pełną i bezwarunkową solidarność z Republiką Korei w odniesieniu do zagrożeń ze strony Korei Północnej.

1.2. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) przyznaje, że ogólnie rzecz biorąc, umowa o wolnym handlu między Unią Europejską (UE) a Republiką Korei ⁽¹⁾ przyniosła obiecujące wyniki gospodarcze i społeczne.

1.3. Jednak wdrażanie aspektów umowy dotyczących zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza kwestii związanych z zatrudnieniem, pozostaje niezadowolające. Komitet przypomina stanowisko przyjęte przez wewnętrzną grupę doradczą UE ⁽²⁾, w tym szczególnie, że Komisja Europejska powinna rozpocząć konsultacje z rządem Korei Południowej w sprawie wdrożenia zobowiązań w zakresie wolności zrzeszania się i negocjacji zbiorowych.

1.4. W ciągu 5 ostatnich lat nieustannie umacniano mechanizmy społeczeństwa obywatelskiego w rozdziale poświęconym handlowi i zrównoważonemu rozwojowi umowy o wolnym handlu między UE a Koreą Południową. Znacznie poprawiła się reprezentatywność i wyważona reprezentacja zainteresowanych stron, wewnętrzne grupy doradcze zarówno w UE, jak i w Korei Południowej spotykały się regularnie, a w lutym 2017 r. odbyła się 5. coroczna edycja Forum Społeczeństwa Obywatelskiego UE–Korea Południowa, z udziałem przedstawicieli tychże grup z obu stron.

1.5. Dotychczas dyskusje i działania wewnętrznych grup doradczych były zdominowane przez cztery główne tematy: podstawowe prawa pracownicze, społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, zielona gospodarka i handel w kontekście zrównoważonego rozwoju oraz polityka przeciwdziałania zmianie klimatu, w tym systemy handlu emisjami w UE i Korei Południowej. By jeszcze bardziej zwiększyć rolę tych mechanizmów konsultacyjnych i rozproszyć większą liczbę obaw rozmaitych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, EKES zaleca, by wewnętrzne grupy doradcze omówiły kwestie dotyczące społeczeństwa obywatelskiego i zrównoważonego rozwoju oraz zabrały głos we wszelkich kwestiach poruszonych w umowie o wolnym handlu jako całości.

⁽¹⁾ Umowa o wolnym handlu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Korei, z drugiej strony, Dz.U. L 127 z 14.5.2011, dostępna pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2011:127:FULL>.

⁽²⁾ Wewnętrzne grupy doradcze ds. zrównoważonego rozwoju (w dziedzinach ochrony środowiska i warunków pracy) powstały na mocy art. 13.12 i mają za zadanie zapewniać doradztwo we wdrażaniu rozdziału poświęconego handlowi i zrównoważonemu rozwojowi.

1.6. Komitet podkreśla, że, biorąc pod uwagę rosnącą liczbę wchodzących w życie umów handlowych UE, a także związany z tym wzrost liczby mechanizmów monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie, Komisja musi teraz pilnie zapewnić udostępnienie niezbędnych funduszy, tak aby umożliwić skuteczne funkcjonowanie tych mechanizmów. W odniesieniu do umowy o wolnym handlu między UE a Koreą Południową, powinno to dotyczyć również środków na uzasadnione działania, w tym prace analityczne czy też warsztaty towarzyszące wspólnym corocznym posiedzeniom z koreańską wewnętrzną grupą doradczą.

1.7. Wcześniejsze doświadczenia pokazują, że w kontekście umowy o wolnym handlu między UE a Koreą Południową znacznie poprawiono spójność i jakość dialogu między UE a tym krajem dzięki lepszej koordynacji działań wewnętrznej grupy doradczej UE i instytucji europejskich, a także koordynacji między nimi a innymi organizacjami międzynarodowymi, takimi jak MOP i OECD. EKES zaleca, by w następnym okresie wykorzystano metody robocze opracowane w drodze tej współpracy międzyinstytucjonalnej, między innymi rozwijając nowe partnerstwa na rzecz odpowiednich działań i projektów.

1.8. W celu zapewnienia skutecznego wdrożenia rozdziału dotyczącego handlu i zrównoważonego rozwoju EKES uważa, że istotne jest, by trony wzięły pod uwagę społeczeństwo obywatelskie i postępowały w myśl zaleceń wewnętrznych grup doradczych i Forum Społeczeństwa Obywatelskiego. Komitet ds. Handlu i Zrównoważonego Rozwoju powinien, w rozsądnym horyzoncie czasowym, uwzględnić kwestie zrównoważonego rozwoju i zalecenia przedstawione przez wewnętrzne grupy doradcze.

1.9. EKES apeluje do Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego, by w ramach rozmów dwustronnych z partnerami koreańskimi promować inicjatywy i działania polityczne na rzecz egzekwowania ochrony praw własności intelektualnej oraz walki z podrabianiem, jak również poprzez wykorzystanie różnorodności kulturowej i zachęcanie do zrównoważonego handlu produktami i usługami sektora kultury i przemysłu kreatywnego z UE i Korei.

1.10. EKES podkreśla znaczenie nieustannego podnoszenia świadomości europejskich przedsiębiorstw, zwłaszcza wśród MŚP, na temat możliwości związanych z umową o wolnym handlu między UE a Koreą Południową. Stopień wykorzystania przez UE preferencji taryfowych (71 % w 2016 r. w porównaniu z 68 % w 2015 r.) można poprawić poprzez środki ułatwiające handel oraz ograniczenie barier taryfowych i pozataryfowych, ale również poprzez lepsze możliwości komunikacji i współpracy wśród odpowiednich partnerów europejskich i koreańskich.

1.11. Umowa o wolnym handlu UE-Korea Południowa jest bardzo ważna dla sektora rolno-spożywczego. Handel rolno-spożywczy między UE a tym krajem gwałtownie wzrósł w ostatnich latach. Ze względu na problemy sektora rolnictwa w UE w następstwie rosyjskiego embarga oraz na ograniczenia dla eksportu koreańskiego narzucone przez Chiny, zarówno UE, jak i Korea Południowa potrzebują dostępu do nowych rynków. Komisja Europejska powinna uczynić więcej dla zapewnienia uproszczonego dostępu europejskich produktów rolnych i spożywczych do rynku koreańskiego.

1.12. Komitet podkreśla znaczenie mechanizmów konsultacyjnych ustanowionych na mocy umowy o wolnym handlu między Unią Europejską a Republiką Korei (wewnętrzne grupy doradcze i Forum Społeczeństwa Obywatelskiego) jako skutecznych i reprezentatywnych narzędzi, które mogą pomóc instytucjom europejskim w działaniach związanych z wdrażaniem celów zrównoważonego rozwoju i porozumienia paryskiego oraz wzmocnić międzynarodową współpracę w dziedzinie zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i zmiany klimatu.

2. Wprowadzenie

2.1. Umowa o wolnym handlu między UE a Koreą Południową weszła w życie 1 lipca 2011 r. Była to pierwsza dwustronna umowa UE „nowej generacji” o wolnym handlu, która została wdrożona. Jej ocena stanowi zatem szansę na dokonanie przeglądu postępów nie tylko w zakresie tej umowy o wolnym handlu, lecz także kolejnych umów. Jednak ponieważ mandat negocjacyjny w sprawie umowy o wolnym handlu uzgodniono jeszcze przed traktatem lizbońskim, nie uwzględni on inwestycji.

2.2. Zasadniczo zgodnie z doniesieniami Komisji Europejskiej umowa o wolnym handlu przyniosła pozytywne efekty handlowe dla UE. Dane Komisji pokazują, że pięć lat po wdrożeniu umowy o wolnym handlu wywóz towarów z UE do Korei zwiększył się w ujęciu statystycznym o 59 %, z 28 mld EUR w 2010 r. (ostatni rok przed tymczasowym stosowaniem umowy) do 44,5 mld EUR w 2016 r. W związku z tym deficyt UE w handlu z Koreą, wynoszący 11,6 mld EUR w 2010 r.,

przekształcił się po stronie UE w nadwyżkę handlową, która w 2016 r. wyniosła 3,1 mld EUR. Wywóz usług z UE do Korei wzrósł o 49 % w porównaniu z 32-procentowym wzrostem przywozu z Korei do UE w latach 2010–2015. W 2015 r. nadwyżka UE w handlu usługami wyniosła 4,8 mld EUR. W tym samym okresie wartość przychodzących bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) UE wzrosła o 59 %, a wartość wychodzących BIZ UE (unijnych inwestycji w Korei) zwiększyła się o 33 %⁽³⁾.

2.3. Komisja Europejska przeprowadza obecnie ocenę przedmiotowej umowy o wolnym handlu⁽⁴⁾. Zwróciła się do EKES-u o wkład w postaci własnej oceny wdrożenia umowy o wolnym handlu, a w szczególności jej rozdziału poświęconego handlowi i zrównoważonemu rozwojowi. Wnioski zawarte w niniejszej opinii zostały opracowane z uwzględnieniem m.in. dokumentów i stanowisk wewnętrznej grupy doradczej UE oraz warsztatów na ten temat, które odbyły się w Seulu i Brukseli⁽⁵⁾.

3. Uwagi ogólne

3.1. Uważa się, że rozwój społeczno-gospodarczy Korei Południowej w ostatnich pięćdziesięciu latach jest przykładem sukcesu. PKB tego kraju wzrosło z 2,36 mld USD w 1961 r. do 1 411,3 mld USD w 2014 r.⁽⁶⁾ W tym okresie Korei Południowej udało się zbudować ogromną bazę technologiczną i przemysłową, która może konkurować z wszelkimi innymi potęgami przemysłowymi na świecie.

3.2. Jednak pomimo tych postępów w ciągu ostatnich pięciu lat w społeczeństwie koreańskim narasta fala żądań społecznych od obywateli i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, domagających się bardziej sprawiedliwego podziału korzyści gospodarczych na wszystkie klasy społeczne. Oprócz troski o prawa pracowników zainteresowane podmioty z UE i Korei Południowej wyrażały zaniepokojenie brakiem prawdziwego dialogu społecznego i obywatelskiego w tym kraju. Taki stan rzeczy potwierdziły masowe protesty w Seulu pod koniec 2016 r. i na początku 2017 r.

3.3. Wybór prezydenta Moon Jae-ina⁽⁷⁾ postrzegany jest jako początek nowej ery dla koreańskich pracowników, rolników, konsumentów i pracodawców. Wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego przyjęło z zadowoleniem zobowiązanie nowo wybranego prezydenta do umacniania sprawiedliwości społecznej, w szczególności w dziedzinie praw pracowniczych, godziwych wynagrodzeń i bezpieczeństwa zatrudnienia, a także zamiar zbadania sprawy uwięzionych przywódców związkowych⁽⁸⁾.

4. Mechanizm monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie rozdziału dotyczącego handlu i zrównoważonego rozwoju w umowie o wolnym handlu między UE a Koreą Południową

4.1. Przepisy nowej generacji umów o wolnym handlu przewidują mechanizm doradztwa ze strony społeczeństwa obywatelskiego. W przypadku umowy o wolnym handlu między UE a Koreą Południową składa się on z dwóch grup doradczych, jednej ze strony UE i jednej ze strony koreańskiej, które nadzorują wdrożenie umowy i przekazują stronom zalecenia⁽⁹⁾.

4.2. W uzupełnieniu do wewnętrznej grupy doradczej ustanowionej przez każdą ze stron, umowy o wolnym handlu UE-Korea Południowa przewidują także zorganizowanie raz w roku spotkania Forum Społeczeństwa Obywatelskiego⁽¹⁰⁾, na którym obie grupy pracują na wspólnym posiedzeniu i mają możliwość przygotowywania opinii i zaleceń.

4.3. Komitet z dużym zadowoleniem przyjmuje fakt, że tworzy to wartość dodaną w porównaniu z innymi umowami o wolnym handlu. Wspólne posiedzenia są wyraźnie wpisane do umowy, co niestety nie jest jeszcze standardową praktyką.

⁽³⁾ Źródło: Komisja Europejska.

⁽⁴⁾ Ocena wdrożenia umowy o wolnym handlu między UE i jej państwami członkowskimi a Republiką Korei – okresowe sprawozdanie techniczne – http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/june/tradoc_155673.pdf.

⁽⁵⁾ Warsztaty z udziałem zainteresowanych stron w Seulu (30 listopada 2016 r.) i w Brukseli (23 marca 2017 r.) w ramach projektu Korea UE 111 MOP i seminarium MOP w Brukseli (6 grudnia 2016 r.) na temat „Ocena przepisów dotyczących pracy w umowach handlowych: kształt, wdrażanie i udział zainteresowanych stron”.

⁽⁶⁾ <http://www.tradingeconomics.com/south-korea/gdp>

⁽⁷⁾ Nowy prezydent Republiki Korei, wybrany w maju 2017 r., zastąpił Park-Geun-hye, która została pozbawiona urzędu w grudniu 2016 r. ze względu na zarzut korupcji i nadużycia władzy.

⁽⁸⁾ <https://www.ituc-csi.org/korea-president-moon-and-a-new-era?lang=en>

⁽⁹⁾ Umowa o wolnym handlu między Unią Europejską a Koreą Południową, art. 13.12.

⁽¹⁰⁾ Tamże, art. 13.13.

4.4. Umowa o wolnym handlu UE-Korea Południowa, przyjęta w 2010 r., była pierwszą unijną umową o wolnym handlu zawierającą specjalny rozdział na temat handlu i zrównoważonego rozwoju, a także mechanizm monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie. Było to bezpośrednią konsekwencją komunikatu Komisji „Globalny wymiar Europy”⁽¹¹⁾ opublikowanego w październiku 2006 r. Zawierał on następujące stwierdzenie: „Dążąc do sprawiedliwości społecznej i spójności na własnym terenie, powinniśmy również propagować nasze wartości, w tym normy społeczne i ochrony środowiska oraz różnorodność kulturową, na całym świecie”⁽¹²⁾.

4.5. W opinii w sprawie tego komunikatu EKES wezwał w szczególności do włączenia rozdziału dotyczącego handlu i zrównoważonego rozwoju do każdej kolejnej umowy o wolnym handlu i do odgrywania przez społeczeństwo obywatelskie aktywnej roli monitorującej⁽¹³⁾.

4.6. Począwszy od umowy między UE a Koreą Południową, UE zawarła siedem umów handlowych, w których poczesne miejsce zajął rozdział dotyczący handlu i zrównoważonego rozwoju, a wiele kolejnych takich umów oczekuje na ratyfikację, w tym umowy z Kanadą, Wietnamem, Singapurem i Japonią. Od tego czasu Komitet apeluje o włączenie rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju również do autonomicznych umów inwestycyjnych⁽¹⁴⁾. Komitet uważa, że utworzenie tych mechanizmów jest dobrym przykładem praktycznej realizacji wartości UE. Nadszedł jednak czas, aby dokonać ogólnego przeglądu⁽¹⁵⁾ w oparciu o dotychczasowe doświadczenia.

4.7. Często te mechanizmy monitorowania umożliwiły pierwszy bezpośredni kontakt lokalnego społeczeństwa obywatelskiego z UE, wzmacniając nierzadko ich pozycję w niewyobrażalnym wcześniej zakresie. Jednakże w większości przypadków, w tym w przypadku Korei Południowej, istnieją duże różnice społeczne i kulturowe, które wymagają czasu i wysiłku oraz obustronnego dostosowania, by zbudować i rozwinąć wzajemne zaufanie. W związku z tym może minąć dużo czasu zanim mechanizmy te staną się w pełni skuteczne, a w niektórych przypadkach będzie to wymagało zastosowania szczególnych środków budowania zdolności.

4.8. Komitet z zadowoleniem przyjmuje fakt, że sam ma do odegrania istotną rolę i został głęboko zaangażowany w utworzenie tych mechanizmów, zarówno na szczeblu członków, jak i w ramach swego sekretariatu. Ma on kluczową rolę do odegrania w tym aspekcie stosunków międzynarodowych UE.

4.9. W wyniku dyskusji na forum wewnętrznej grupy doradczej UE na koniec pierwszej kadencji w 2015 r. uznano, że mechanizm zapewnił dodatkowy kanał dialogu i współpracy z partnerami ze społeczeństwa obywatelskiego w kwestiach związanych ze stosunkami handlowymi i zrównoważonym rozwojem. Wniósł on również wkład w dialog Komisji Europejskiej i przedstawicieli rządu kraju partnerskiego, nie wyłączając przy tym lub ograniczając wymiany informacji za pośrednictwem innych istniejących kanałów. Niemniej jednak zdolność mechanizmu do osiągnięcia wymiernych wyników w terenie musi jeszcze zostać zweryfikowana.

4.10. EKES pragnie raz jeszcze podkreślić, że mechanizm ten wymaga czasu i wysiłku, by był w pełni funkcjonalny. Wstępne prace koncentrowały się na tworzeniu wewnętrznej grupy doradczej i Forum Społeczeństwa Obywatelskiego oraz obejmowały strukturę instytucjonalną i budowanie zdolności. Dopiero później członkowie wewnętrznych grup doradczych obu stron mogli przejść do wypracowywania wspólnej interpretacji mandatu mechanizmu, reprezentatywności organizacji społeczeństwa obywatelskiego, składu grup doradczych, stosunków z organem międzyrządowym (np. udział przewodniczących wewnętrznych grup doradczych w posiedzeniach Komitetu ds. Handlu i Zrównoważonego Rozwoju) oraz zagadnień, które powinny zostać omówione itp.

4.11. Dialog rozwijał się stopniowo obejmując szeroki zakres zagadnień i nowe aspekty, takie jak udział przedstawiciela MOP w dyskusji w sprawie norm pracy. Przedstawiono wspólne projekty dotyczące kwestii będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (takie jak prowadzony przez KE projekt dotyczący zmiany klimatu i systemu KETS oraz inny projekt dotyczący konwencji MOP nr 111) oraz zorganizowano imprezy towarzyszące, takie jak warsztaty w celu wymiany informacji i wspólnych praktyk z możliwością włączenia przedstawicieli odpowiednich organizacji i instytucji innych niż wewnętrzne grupy doradcze i społeczeństwo obywatelskie. Na wniosek strony koreańskiej w lutym 2017 r. zorganizowano warsztaty, które obejmowały następujące zagadnienia: krajowe plany działania w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, biznesu i praw człowieka, a także krajowe punkty kontaktowe ustanowione na podstawie wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych.

⁽¹¹⁾ COM(2006) 567 final.

⁽¹²⁾ *Ibidem*, pkt 3.1 iii).

⁽¹³⁾ Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 82.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 268 z 14.8.2015, s. 19.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 264 z 20.7.2016, s. 123.

4.12. Wewnętrzna grupa doradcza UE współpracuje i prowadzi dialog z Parlamentem Europejskim, jak również z innymi instytucjami UE, w szczególności z Komisją i ESDZ, które informują ją na bieżąco w sprawie wdrożenia rozdziału dotyczącego handlu i zrównoważonego rozwoju w umowie o wolnym handlu między UE a Koreą Południową.

4.13. Utrzymywane były stosunki z delegacją UE w Seulu, przy czym ważne było, aby delegacja posiadała zdolności i wiedzę fachową, aby śledzić sprawy dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju. Dlatego też EKES zdecydowanie zaleca ustanowienie specjalnego stanowiska w delegacji do zajmowania się kwestiami handlu i zrównoważonego rozwoju.

4.14. Gdy chodzi o wyniki, EKES uważa, że nadal istnieje potrzeba zapewnienia, by zalecenia przedstawione przez społeczeństwo obywatelskie były traktowane poważnie i śledzone przez obie strony umowy. Podobnie należy pilnie podjąć dyskusję i osiągnąć porozumienie w kwestii tego, jakie okoliczności powinny pociągać za sobą konieczność skorzystania z procedury konsultacji z władzami publicznymi przewidzianych w art. 13.14 ust. 1 umowy o wolnym handlu między UE a Koreą Południową⁽¹⁶⁾.

4.15. Zgodnie z postanowieniami porozumienia o wolnym handlu, wewnętrzna grupa doradcza powinna obejmować niezależne organizacje przedstawicielskie reprezentujące wyważony skład zainteresowanych stron pochodzących ze wszystkich trzech wymiarów rozwoju zrównoważonego.

4.16. Ze strony UE w jej skład powinny zatem wejść unijne organizacje patronackie, jak również organizacje szczególnie zainteresowane dziedziną handlu, inwestycji i współpracy między UE a danym krajem trzecim lub posiadające doświadczenie w tej dziedzinie, lub które posiadają organizacje partnerskie, oddziały lub biura lokalne w danym kraju partnerskim. Należy też lepiej wykorzystywać wiedzę i informacje dostępne za pośrednictwem uczestniczących organizacji unijnych lub ich organizacji członkowskich.

4.17. Komitet zdecydowanie zaleca, aby każda wewnętrzna grupa doradcza miała możliwość omówienia kwestii istotnych dla społeczeństwa obywatelskiego lub z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju (tj. rozwoju gospodarczego, rozwoju społecznego i ochrony środowiska, wymogów sanitarnych i fitosanitarnych lub kwestii dotyczących MŚP), w tym głównych skutków wynikających z wprowadzenia środków.

4.18. Komitet podkreśla, że – biorąc pod uwagę rosnącą liczbę wchodzących w życie umów handlowych UE, a także związany z tym wzrost liczby mechanizmów monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie – Komisja musi teraz pilnie zapewnić udostępnienie niezbędnych funduszy, tak aby umożliwić skuteczne funkcjonowanie tych mechanizmów. W odniesieniu do umowy o wolnym handlu między UE a Koreą Południową, powinno to dotyczyć również środków na uzasadnione działania, w tym prace analityczne czy też warsztaty towarzyszące wspólnym corocznym posiedzeniom z koreańską wewnętrzną grupą doradczą.

4.19. Komitet wzywa także, by praktykę organizowania Forum Społeczeństwa Obywatelskiego przy okazji corocznego posiedzenia Komitetu ds. Handlu i Zrównoważonego Rozwoju uznano za stały element przyjęty przez wszystkie strony. Powinno to obejmować udział przewodniczących wewnętrznych grup doradczych UE i Korei Południowej w posiedzeniach Komitetu ds. Handlu i Zrównoważonego Rozwoju.

4.20. EKES z zadowoleniem przyjmuje zdecydowane poparcie udzielone przez DG TRADE naleganiom wewnętrznej grupy doradczej UE na wyważony skład koreańskiej wewnętrznej grupy doradczej odzwierciedlający postanowienia umowy. W rezultacie koreańska wewnętrzna grupa doradcza dokonała zmian w swoim składzie w 2014 r. Ich wynikiem było większe zrównoważenie trzech podgrup, niemniej nadal istnieją trudności związane z niedostateczną wiedzą biznesową i reprezentacją przedsiębiorstw w koreańskiej wewnętrznej grupie doradczej.

4.21. Komitet jest również zdania, że należy poświęcić więcej uwagi skutecznemu informowaniu o działaniach wewnętrznych grup doradczych, nie tylko innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ale także innych instytucji UE (Parlamentu Europejskiego), aby m.in. zachęcać do większego zainteresowania pracami wewnętrznej grupy doradczej UE i do szerszego zaangażowania w przyszłości innych organizacji.

⁽¹⁶⁾ „Każda Strona może zwrócić się do drugiej Strony z wnioskiem o konsultacje w każdej sprawie będącej przedmiotem obustronnego zainteresowania wynikającej z niniejszego rozdziału, w tym o informacje przedkładane przez Wewnętrzne Grupy Doradcze, o których mowa w art. 13.12, składając w tym celu pisemny wniosek w punkcie kontaktowym drugiej Strony”.

5. Szanse i wyzwania dla przedsiębiorców w ramach umowy o wolnym handlu UE-Korea Południowa

5.1. Przeprowadzone w 2016 r. przez Europejską Izbę Handlową w Korei Południowej badanie nastrojów przedsiębiorców (*Business Confidence Survey*) pokazuje, że dla europejskich przedsiębiorstw kraj ten jest i nadal pozostanie ważnym rynkiem. Przedsiębiorstwa oczekują, że przeglądy przepisów i zasad doprowadzą do większej swobody działania, a także mniejszej złożoności przy prowadzeniu działalności w Korei Południowej. Uznaniowe egzekwowanie przestrzegania przepisów i nieprzewidywalne środowisko legislacyjne są uważane za jedne z głównych kwestii, które utrudniają prawidłowe prowadzenie działalności w tym państwie⁽¹⁷⁾.

5.2. Europejskie organizacje przedsiębiorców⁽¹⁸⁾ uznają, że stopień wykorzystania preferencji taryfowych można poprawić poprzez podnoszenie świadomości wśród przedsiębiorstw (zwłaszcza MŚP) w odniesieniu do możliwości oferowanych przez umowy o wolnym handlu oraz dzięki następującym działaniom:

- ograniczenie barier taryfowych i pozataryfowych dla unijnego eksportu produktów rolno-spożywczych,
- ułatwienia w handlu dotyczące m.in. odprawy celnej, konkurencji i zamówień publicznych,
- pełne pokrycie, pełna wzajemność i skuteczny dostęp do rynku dla towarów przemysłowych,
- tworzenie większych możliwości komunikacji i współpracy wśród odpowiednich partnerów europejskich i koreańskich.

5.3. MŚP z UE (zwłaszcza te, które nie są częścią globalnych łańcuchów wartości) wzywają do ponownego przemyślenia statystyk dotyczących handlu, ponieważ istniejące zbiory danych nie przedstawiają jasnego obrazu wywozu pośredniego i nie są pomocne w identyfikowaniu nowych możliwości biznesowych i w ocenie rozwoju sytuacji w dziedzinie handlu w różnych sektorach. Ich propozycja przewiduje przejście od statystyki handlu brutto do handlu w kategoriach wartości dodanej.

5.4. Ochrona praw własności intelektualnej i walka z podrabianiem towarów to również kluczowe zagadnienie dla UE i Korei Południowej, głównie w branży twórczej i branży kultury, które obejmują: kino, modę, gry wideo, inteligentne tekstylia, muzykę itd. Dlatego też ważne jest, by zwrócić większą uwagę na wdrożenie postanowień umowy o wolnym handlu dotyczących tych kwestii. Niektóre europejskie i światowe organizacje zgłaszały trudności, jakie napotkały w Korei Południowej w odniesieniu do skutecznej ochrony i korzystania z praw własności intelektualnej. W szczególności pojawiają się doniesienia na temat braków w przestrzeganiu praw własności intelektualnej w stosunku do przedsiębiorstw z branży mody i produktów luksusowych lub pełnych praw producentów, wykonawców i autorów dotyczących publicznego odtwarzania utworów⁽¹⁹⁾.

5.5. Protokół Unesco z 2005 r. został włączony do tej umowy i powinien zapewnić wystarczające gwarancje w zakresie wykorzystania różnorodności kulturowej poprzez skuteczną ochronę praw autorskich oraz wspieranie zrównoważonego handlu produktami i usługami z branży kultury i branży twórczej z UE i Korei Południowej. Niektóre przedsiębiorstwa europejskie uznają za konieczne poprawę dialogu i współpracy w tej dziedzinie w celu uniknięcia protekcjonistycznych środków nałożonych w sposób jednostronny, w kontekście coraz silniejszej globalnej konkurencji, w celu wspierania własnych treści (zwłaszcza w dziedzinie mediów i kina).

5.6. Europejskie produkty rolne i przetworzone produkty żywnościowe cieszą się dobrą opinią wśród koreańskich konsumentów i w związku z tym wywóz produktów rolnych i spożywczych UE na rynek koreański jest znaczący. Komisja Europejska poczyniła pewne starania w celu promowania produktów UE w Korei Południowej, ale można zrobić znacznie więcej w celu maksymalizacji potencjału tych uprzywilejowanych stosunków handlowych.

⁽¹⁷⁾ European Business in Korea: Business Confidence Survey 2016, European Chamber.; <https://ecck.eu/wp-content/uploads/2017/01/Business-Confidence-Survey-2016.pdf>.

⁽¹⁸⁾ Business Europe position on the EU-Korea FTA: <https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/imported/2007-01113-EN.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Zob. komentarz Międzynarodowej Federacji Przemysłu Fonograficznego (IFPI) na temat ustawy o częściowej zmianie praw autorskich w Korei Południowej: <https://opennet.or.kr/wp-content/uploads/2013/04/IFPI-Comments-on-Partial-Amendment-of-Copyright-Act-in-South-Korea-March-20131.pdf>.

5.7. Wywóz produktów rolno-spożywczych z UE do Korei Południowej rósł bardzo szybko w ostatnich latach i w 2016 r. osiągnął poziom 2,6 mld EUR. Dla unijnego sektora rolno-spożywczego kraj ten zajmuje 13. miejsce wśród najważniejszych partnerów handlowych⁽²⁰⁾. Umowa o wolnym handlu między UE a Koreą Południową znosi cła na prawie wszystkie produkty rolne z UE. W odniesieniu do niektórych produktów wprowadzono kontyngenty taryfowe. Wzajemne uznawanie niektórych oznaczeń geograficznych (OG) ma również duże znaczenie dla zwiększenia eksportu produktów rolno-spożywczych między UE a Koreą Południową.

5.8. Z uwagi na problemy, jakie pojawiły się w odniesieniu do sektora rolnictwa w UE w następstwie rosyjskiego embarga i ograniczeń nałożonych przez Chiny na koreański wywóz w charakterze sankcji za rozmieszczenie systemów obrony THAAD zarówno UE, jak i Korea Południowa potrzebują dostępu do nowych rynków i w związku z tym umowa o wolnym handlu między UE a tym krajem już okazała się korzystna dla obu stron.

6. Wpływ umowy o wolnym handlu między UE a Koreą Południową na normy i stosunki pracy oraz ogólnie na jakość dialogu społecznego i obywatelskiego

6.1. W rozdziale dotyczącym handlu i zrównoważonego rozwoju potwierdza się zobowiązanie stron wobec konwencji MOP, ustanawia mechanizm monitorowania i doradztwa przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego w celu sprawowania nadzoru nad wdrażaniem umowy o wolnym handlu i przedstawia zalecenia. Państwa członkowskie UE ratyfikowały wszystkie osiem najważniejszych konwencji MOP, a Republika Korei ratyfikowała cztery z nich. Państwa, które nie ratyfikowały tych konwencji MOP, stanowią na świecie mniejszość⁽²¹⁾.

6.2. W Korei Południowej istnieje wiele wolnych stref ekonomicznych⁽²²⁾ oraz stref wolnego handlu⁽²³⁾. Oprócz innych środków zachęty strefy te oferują pewne odstępstwa od krajowych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska i prawa pracy. Na przykład przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 300 pracowników są zwolnione z obowiązku zatrudniania osób niepełnosprawnych, które w przeciwnym razie powinny stanowić 2% pracowników, lub z zapewniania pracownikom płatnych urlopów, zwanych zazwyczaj „odpoczynkiem tygodniowym”.

6.3. EKES uważa, że odstępstwa te, ze względu na swój charakter i swój cel, stanowią naruszenie art. 13.7 umowy o wolnym handlu między UE a Koreą Południową, zgodnie z którym „żadna ze Stron nie może osłabiać lub ograniczać ochrony w zakresie środowiska lub pracy przewidzianej w jej przepisach w celu stymulowania handlu lub inwestycji nie stosując praw, przepisów lub norm lub w inny sposób uchylając się od ich egzekwowania albo proponując niestosowanie praw, przepisów lub norm lub uchylanie się od ich egzekwowania w sposób, który może mieć wpływ na handel lub inwestycje między Stronami”.

6.4. Wewnętrzna grupa doradcza UE i Forum Społeczeństwa Obywatelskiego wielokrotnie podnosiły te kwestie w latach 2012–2017 i nieraz wzywały do przyspieszenia ratyfikacji tych kluczowych konwencji MOP. Z inicjatywy wewnętrznej grupy doradczej UE Forum Społeczeństwa Obywatelskiego UE-Korea Południowa starało się monitorować wdrażanie postanowienia art. 13.4 ust. 3, zgodnie z którym „Strony będą podejmowały stałe i nieustające wysiłki” na rzecz ratyfikowania podstawowych i uaktualnionych konwencji MOP. Komisja Europejska poruszyła tę sprawę w rozmowach z rządem Republiki Korei.

6.5. W czerwcu 2015 r. rząd Korei Południowej odpowiedział, że „jeśli chodzi o nieratyfikowane konwencje podstawowe, to niektóre z ich postanowień nie są zgodne z obowiązującymi obecnie przepisami krajowymi i sytuacją krajową, co utrudnia stworzenie warunków dla ich ratyfikacji w Republice Korei”. W dalszej części wspomnianej odpowiedzi rząd Korei Południowej stwierdza: „ponieważ krajowe przepisy i systemy, zwłaszcza w dziedzinie prawa pracy, powinny odzwierciedlać unikalne cechy społeczne i gospodarcze danego kraju i opierać się na porozumieniach trójstronnych, nie jest łatwo w krótkim czasie udoskonalić wspomniane przepisy i systemy”. Jest to sprzeczne z postanowieniami art. 13.4 ust. 3 i ogólnie z rozdziałem poświęconym handlowi i zrównoważonemu rozwojowi.

6.6. W dniu 15 września 2015 r. CSF wydało oświadczenie, w którym wyraziło „rozczarowanie z powodu braku postępów i konkretnych kroków, zwłaszcza w odniesieniu do ratyfikacji i skutecznego wdrożenia podstawowych konwencji MOP” i wezwało „Strony do wznowienia wysiłków w tym celu”.

⁽²⁰⁾ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/trade-analysis/statistics/outside-eu/countries/agrifood-south-korea_en.pdf

⁽²¹⁾ Podstawowe konwencje MOP nieratyfikowane przez Republikę Korei to: konwencja nr 29 z 1930 r. dotycząca pracy przymusowej, konwencja nr 87 z 1948 r. dotycząca wolności związkowej i ochrony praw związkowych, konwencja nr 98 z 1949 r. dotycząca prawa do organizowania się i rokowań zbiorowych, konwencja nr 105 z 1957 r. dotycząca zniesienia pracy przymusowej.

⁽²²⁾ <http://www.fez.go.kr/global/en/index.do>

⁽²³⁾ http://english.motie.go.kr/en/tp/alltopiccs/bbs/bbsView.do?bbs_cd_n=3&bbs_seq_n=12

6.7. Komitet wzywa Komisję Europejską do podjęcia formalnych konsultacji z rządem Korei Południowej, zgodnie z wnioskiem grupy doradczej UE zawartym w jej pismach do komisarzy ds. handlu (Karela De Guchta w styczniu 2014 r. i Cecیلیi Malmström w grudniu 2016 r.) oraz zgodnie z rezolucją Parlamentu Europejskiego z 18 maja 2017 r.⁽²⁴⁾ Konsultacje rozpoczęłyby zwrócenie uwagi na fakt, że Korea Południowa nie ratyfikowała konwencji MOP, oraz na naruszenia przepisów dotyczących praw pracowniczych zawartych w rozdziale poświęconym handlowi i zrównoważonemu rozwojowi umowy o wolnym handlu.

6.8. W przyszłości ważne jest, aby wzmocnić współpracę między rządem Republiki Korei a partnerami społecznymi, na przykład przez większą liczbę projektów tematycznych finansowanych wspólnie przez Komisję Europejską, EKES i MOP. Przedstawiciele partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w Korei Południowej i UE, którzy uczestniczą w obu wewnętrznych grupach doradczych, muszą być bezpośrednio zaangażowani w realizację tych projektów.

7. Ochrona środowiska i wspieranie zrównoważonego rozwoju

7.1. W umowie o wolnym handlu potwierdzono zobowiązania państw członkowskich UE dotyczące wielostronnych umów środowiskowych, których są stroną, takich jak Ramowa konwencja ONZ w sprawie zmian klimatu i porozumienie paryskie oraz Konwencja o różnorodności biologicznej i Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem.

7.2. Od 2015 r. Korea Południowa dysponuje własnym krajowym systemem handlu emisjami (KETS), który stanowi pierwszy tego rodzaju program w Azji Wschodniej. KETS obejmuje ok. 525 największych krajowych źródeł emisji, które odpowiadają za ok. 68 % krajowych emisji gazów cieplarnianych. KETS obejmuje bezpośrednie emisje sześciu gazów uwzględnionych w protokole z Kioto oraz emisje pośrednie pochodzące ze zużycia energii elektrycznej. Republika Korei zamierza ograniczyć swoją emisję gazów cieplarnianych o 37 % w porównaniu ze scenariuszem postępowania do 2030 r. przewidującym brak istotnych zmian (INDC zgłoszony w UNFCCC). Oznacza to redukcję o 22 % w porównaniu z poziomem emisji z 2012 r.⁽²⁵⁾ W dniu 8 lipca 2016 r. UE uruchomiła projekt współpracy z Republiką Korei, na który przeznaczono 3,5 mln EUR, aby wspierać wdrażanie kluczowych technologii prorozwojowych. Realizacja projektu będzie trwała do stycznia 2019 r., otrzyma finansowanie z unijnego instrumentu partnerstwa zagranicznego, z wkładem niepieniężnym rządu koreańskiego, i będzie kierowana wspólnie przez UE i koreańskie Ministerstwo Strategii i Finansów⁽²⁶⁾.

7.3. Były prezydent Lee Myung Baek zainicjował program rządowy pod nazwą „Zielony wzrost”. W dniach 27–28 października 2015 r. odbyło się 19. forum w sprawie ekoinnowacji w ramach współpracy między UE a Koreą Południową w Seulu w kwestiach ochrony środowiska. Od 2006 r. europejskie fora ekoinnowacji skupiają specjalistów w dziedzinach nauki i inżynierii, polityki, finansów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, pracowników naukowych oraz środowiska biznesu. Forum to bada nowe szanse biznesowe w dziedzinie ekoinnowacji i informuje o najnowszych tendencjach w gospodarce o obiegu zamkniętym, ze szczególnym uwzględnieniem innowacyjnych materiałów i produktów⁽²⁷⁾.

7.4. W ramach mechanizmów konsultacyjnych ustanowionych przez umowę o wolnym handlu UE-Korea Południowa, przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego obu stron wyrazili chęć zwrócenia uwagi na kwestie związane z wdrażaniem celów zrównoważonego rozwoju i porozumienia paryskiego. Komitet jest przekonany, że zarówno wewnętrzne grupy doradcze, jak i Forum Społeczeństwa Obywatelskiego są skutecznymi i reprezentatywnymi narzędziami, które mogą pomóc instytucjom europejskim w ich działaniach na rzecz wzmocnienia międzynarodowej współpracy w dziedzinie zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu.

Bruksela, dnia 18 października 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽²⁴⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie wprowadzenia w życie umowy o wolnym handlu między Unią Europejską a Republiką Korei (2015/2059(INI)) (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2017-0225&language=PL&ring=A8-2017-0123>).

⁽²⁵⁾ Międzynarodowe partnerstwo dla działań na rzecz zmniejszenia emisji dwutlenku węgla, 9 stycznia 2017 r., System handlu emisjami Korei Południowej (*Korea Emissions Trading Scheme*).

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2016070801_pl

⁽²⁷⁾ http://ec.europa.eu/environment/archives/ecoinnovation2015/2nd_forum/index_en.html